

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	
Egy évre — — — — —	6 korona — fillér
Félévre — — — — —	3 " —
Negyedévre — — — — —	1 " 50 "
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona.	
Egyes szám ára 20 fillér.	

Felolós szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.
 A lap kiadója:
 A „PÁZMÁNY SAJTÓ”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők, (Iskolaköz 3. sz.)
 Hirdetések jutányos árban vételnek fel.
 Nyitlétér sora 40 fillér.
 A lap megjelenik minden szerdán.

Egyház és haza.

Inpozáns gyűlés volt. A mintegy 15 ezer tagból álló magyar kath. tanítói kar képviselői gyűltek össze Budapesten, az ország szívében, hogy tiltakozzanak azon sérelmek ellen, melyekkel az új népiszkolai törvényjavaslat csorbát akar ejteni a nevelésügy vallásos és hazafias szellemén. Inpozáns gyűlés volt, nem a jelenlevő 300 kiküldött numerikus számára, hanem tekintettel arra a bátor, de nyugodt, az egyház és haza közös nagy érdekéért hevülő fellépésre, mely ennek a tekintélyes testületnek tanácskozásait karakterizálta.

Nem áldatlan harcra akartak, hanem megvédelmezni az egyház és a nemzeti nyelv jogait az elhibázott törvényjavaslattal szemben. Mert mit akar az a javaslat? . . . Kivemmi a tanítóképesítés jogát az egyház kezéből és az állam által delegált bizottságra ruházni. Ezzel egy csapásra fejét vennék a vallásos és katolikus irányu tanítóképzés szellemének. Magyarítani sem kell, hogy egy felekezeten állami bizottságnak egészen más mértéke van a képesítés fokának megítélésében, mint aminővel a keresztény filozófia nehezül a mérlegbe. Amott olyan theoriák érvényesülnek, melyek

emennek gyakran épen ellenlábasai. Mi sors vár a kath. szellemben nevelt fiatalembere, akit majd ilyen bizottság elé állítanak? . . . Ügye meg van pecsételve! . . . Az ő elvei, felfogása egészen más talajból fakadtak, mint amelyen a valástalan korpaedagógusának ekéje szántogat.

Mélyen lealázó ez a törekvés a kath. egyházra, mely immár egy évezreden át hirdetője, zászlótartója volt a magyar nemzeti kulturának, melynek hatalmas vállain emelkedett ez az ország a műveltségnek azon magas fokára, hogy joggal sorakozhatik a többi nyugoteurópai államok mellé. Magyarországnak a kereszt volt alapvetője, megszilárdítója és fentartója azokban a nehéz időkben, midőn a nyugati műveltség kelet barbár törekvéseivel vívta az ádáz küzdelmet, a kereszt konszolidálta népünket. A béke napjai közt, — ennek jegyében haladhat ezután is a biztos jövő felé. Szerencsétlen tehát minden olyan irányzat, mely meg akarja bénítani az egyházat abban az áldásos működésében, melyet évszázadokon keresztül nemzedékről nemzedékre kifejtett úgy a vallásos, mint a hazafias szellem ápolásában. Az ő intencziói soha sem voltak eltérők a nemzeti aspirációktól, azoknak nem kerékkötői,

hanem mozgatói valának, az ő dajkáló emlőin a magyar nemzeti szellem mintegy megtestesült. Megnézheti bárki azt a fiataliságot, mely a kath. képzőkből kerül ki, nyelvben, szívben, lélekben semmi más csak magyar. Azok a képzők soha sem voltak és nem is lesznek melegágyai a nemzetiségi törekvéseknek, azok közül egyetlenegynek sem lehet szemébe vágni a hazafiatlanság vádját.

és mégis! Ugy követeli a magyar nemzeti szempont, hogy a tanítóképesítés állami kezelésbe vétesse. Annak az 5—6 nemzetiségi képzőnek czégére alatt, ahol nem magyar nyelven folyik a tanítás, ahol tehát csakugyan merülhetnek fel államellenes velleitások, meg akarják fosztani a kath. egyházat az ő 34 képzőjében a tanítónevelés jogától. A czéger azonban hamis, az egyház ellen irányuló támadás napnál világosabban szembeszökő. Mert ugyanakkor, midőn állami bizottságra akarja ruházni a törvényjavaslat a képesítés jogát, megengedi, hogy a nemzetiségi képzőkben a tannyelv ezután is a régi maradjon, a magyar nyelv számára csak annyi tért biztosít, hogy hetenkint négy órában előadassék, sőt azt is megengedi, hogy a delegált állami bizottság előtt a tanképesítő vizsgá-

TÁRCZA.

Az egyház a nemzetek nevelője.

Beszéd, melylyel a magyar kath. tanítók országos bizottságának 1904. júl. 5-iki gyűlését megnyitotta
Steinberger Ferencz dr.

Igen Tisztelt Országos Bizottság!

Modern szálló igével élve: A népoktatás jegyében áll ma nemzetünk. Ez a csilag köti ma le az elméket és szíveket.

Az elméknek és szíveknek ez az általános érdeklődése azt mutatja, hogy a népoktatás, mint a közoktatás egyik ágazata, a legbensőbbben van összeforrvva a nemzeti léttel és annak jövőjével.

Kath. és nemkath., felekezeti és állami tanítók gyűléseznek ma itt a székesfővárosban, hogy eszméikkel, szívök melegségével minél szerencsésebb megoldásra segítsék a felszínre hozott népiszkolai reformtervezetet.

Mi, kath. tanítók, ebben a szellemi harcban azt az álláspontot foglaljuk el, hogy: az egyház szellemében vezetett népiszkolák a nemzet közboldogságát a legsikeresebben munkálják, mert a kath. iskolák míg egyrésztől a magyar hazafiságnak melegágyai és erős várai, másrésztől biztosítják a nemzeti lét, a nemzeti nagyság elengedhetetlen követelményének: a vallás erkölcsi érzésnek a kialakulását.

Az egyháznak hosszú multja fényesen mutatja, hogy nagyon jól ért a nemzetek neveléséhez. Nemcsak barbár népeket civilizált az egyház, hanem művelt nemzetek kulturájának is erkölcsi és eszményi tartalmat kölcsönzött.

A durva nyersséget, szilaj vadságot javíttatta ott, a főnhéjazó gögőt, az önzést, a szívtelenséget orvosolgtá itt. Mindenütt ostorozta az erőszakot, hirdette szóval és tettel az egyenlőséget, az önfeláldozó szeretetet. Megtanítá a népeket szelidségre, alázatára és engedelmességre; lelkekbe lehelé a bocsánatra és áldozatra készsleges szellemet

s más erényeket oltott beléjük. Századokat fordított nevelésükre, míg fölemelte őket a fenséges eszményiség magaslatára. A filozófiai rendszerek nem tették jobbá az emberiséget; a gyűlöletet nem lohaszták, az erőszakot nem fekezték. Uralkodhatott az önzés; könnyeket fakaszthatott a szívtelenség. Amily ridegek voltak az filozófiai rendszerek, oly ridegnek hagyták a szívet.

A nemes gondolkodás és nemes érzés a kereszténységgel veszi kezdetét. Jézus Kr. tanai s üdvintézményei, melyeket az egyházban letéteményezett, alakították át az egyének és nemzeteknek gondolkodását és érzésmódját.

Magyar hazánkat is a kath. egyház nevelte. Ott volt királysága bölcsesjétől kezdve oldala mellett mindvégig. Az egyház szelleme irányította a törvényhozást; befolyt a politikai életbe; az első századokban az egyház egymaga gondozta buzgósággal a közoktatást. Az egyház nevelte nagy királyainkat, törökverő vezéreinket és dicső seregeinket. Egyház és haza a legbensőbbben össze-

latot is idegen nyelven tehessék le a nemzetiségi képzőkből kikerült ifjak, csupán annyi kívántatik meg tőlök, hogy magyarul is tudjanak.

A magyar nemzeti szempont nem azt követeli. Követeli azt, hogy hagyja meg az állam gyermekeinek nevelését annak az anyának kebelén, ki mindig testestől lelkestől magyar fiukat bocsátott ki szárnyai alól és követeli azt, hogy a nemzetiségi képzőkben a tanítás nyelve ne lehessen más, csakis a magyar. Ennek az igazságnak adott másodsorban kifejezést a Budapesten gyűlésezett tanítói kar.

Az egyház és haza közös ügyéért szállottak tehát sikra, midőn egyrészt felemelték szavakat az egyház jogainak megnyirbálása ellen, másrészt a magyar nyelv számára vindikálják azt a térfoglalást, mely az állam hivatalos nyelvét a saját iskoláiban méltán megilleti.

Tiszteletet szerzett ezen nyílt fellépéséért magának a tanítói kar, megérdemli mindazok nagyrabecsülését és háláját, kik szívéből hordják népünknek vallásos és hazafias irányú nevelését.

Bilinszky Lajos képezdei igazgató tette meg ez ügyben előadói jelentését, mely oly világosan, meglepő ügyességgel van megszerkesztve, hogy érdemes vele egész terjedelmében megismerkedni. Adjuk tehát szószerint, ahogy következik:

Mélyen tisztelt országos bizottság!

Tekintettel a korlátolt időre, csak nagyon röviden szólhatok a javaslat IV. fejezetéről, mely a tanítóképzésről szól, bár nagy fontosságánál fogva igen beható tárgyalást kívánna.

Mi a célja a javaslat ezen részének? *Képzőink államosítása.* Bebizonyítom. Azt mondják, hogy nemzetiségi szempontból van

erre szükség. Nem áll. Magyarországon van 76 elemi tanítóképző s ezekből csak 7 tanítóképzőnek nem magyar a tannyelve. Ezért a hét képzőért kell a 69 ben új rendet hozni be. Ezért a 7 oláh és szász képzőért kell a 34 róm. és gör. kath. képzőt jogaitól megfosztani? Miért? Nem lehet ezen másképp segíteni? Hogyne. Mondja ki az állam, hogy a képzők tannyelve nem lehet más, mint a magyar. Miért nem mondhatja ki ezt törvényben? Ki vagy mi akadályozza? Ha megmondják azt a titokzatos nagy okot, hogy ennek a 7 képzőnek a tannyelvét miért nem lehet magyarrá tenni törvényhozással, amit én belátni képtelen vagyok, akkor igenis áldozzuk fel a mi 34 képzőnk, de csak akkor, ha legalább ennek az árán Magyarországon minden képző magyar lesz.

De kérdem: ez a törvényjavaslat magyarrá fogja tenni azokat a képzőket? Nem! Mit mond ez a javaslat? Törvényileg szentesíti, hogy azon képzők tannyelve a jövőben is oláh és német legyen; az összes tárgyakat azon nyelven tanítsák és csak maximum heti 4, mond: négy órában kell a magyar nyelvet magyarul tanítani. Ezt kívánja a törvényjavaslat. — Az állami szakvizsgálaton pedig, az állami bizottság előtt például oláh nyelven teszi le a szakvizsgálatát a hitantól, a neveléstanból, a módszertanból s a tanítási gyakorlatokat is minden tárgyból oláh nyelven végzi. — Csak a magyar nyelvet, történetet, földrajzot s alkotmányt feleli magyarul. Tiszta és világos dolog tehát, hogy ennek a bizottságnak állami tisztviselő tagja nem lehet, tehát a tanfelügyelő sem, aki oláhul nem tud, mert hiszen a legfontosabb tárgyból, a pedagogiából s az összes tanítási gyakorlatokból oláhul fog felelni s azt kell elbírálni. Mi lesz ennek a következetességgel a folyománya? Az, hogy még az az egyetlen magyar ember, a tanfelügyelő is kibukik onnan, mert nem tud oláhul s az egész bizottság oláh emberből fog állani. S ezt nevezi a miniszter ur haladásnak. Gratulálok hozzá.

Ma még másképp van ez uraim. Elmegy az a tőzsgyökeres magyar tanfelügyelő az oláh vagy szász képesítőre s azt mondja a jelöltnek, beszéljessünk egymással magyarul pl. a fegyelmezésről vagy bármi másról s azután tanítson a gyakorló iskolában történelmet, alkotmányt vagy természetrajzot magyarul s ha nem tud, megbuktatja. A jövőben, törvényes alapon, megtagadja ezt a növendék, ő a pedagogiából csak oláhul beszél, ezekből a tárgyakból csak oláhul vagy németül tanít.

Annyi tehát bizonyos, hogy nemzetiségi szempontból ez a törvény nem javít, hanem ront. Ha ez lenne a célja, akkor elvetendő, határozottan rossz. De hiszen nem is ez az igazi célja, hanem a mi képzőink államosítása. Most nézzünk csak meg, mi marad még az egyháznak, ha ez törvénynyé lesz? A nagy teher jökök nélkül. Fenttarthatjuk a képzőinket, fizethetünk mindent, csak legyen honnan. A tantervet magunk készíthetjük, de annak lényegileg egynek kell lenni az állammal. Be kell mutatni a miniszternek. A tannyelvet is megállapíthatjuk, de ez nevelésügyi előny, mert mi csak nem taníthatunk másképp, mint magyarul. Az alapvizsgálat rendjét a miniszter fogja megállapítani a mi képzőink számára is. Azokon a miniszteri kiküldött tag hatáskört nyer. Ha tetszik neki, maga adhat minden növendéknek minden tárgyból több kérdést is. Ez annyit tesz magyarul, hogy ha tetszik neki, maga vizsgáztathat egyedül elejétől végig. Részt vesz az osztályozásban. Hogy milyen mértékben, azt majd a miniszter állapítja meg. A szakvizsgálathoz az állami bizottságot maga a miniszter nevezi ki s bár az egyház felét a tagoknak javaslatba hozhatja a miniszternél, miként azánkén maga a miniszter feldicsékedte: az elnök s a vizsgálóbiztosok számának fele, tehát a többség, az állam bizalmi embereiből kerül ki. Majd leszavaznak azok téged szegény kath. képzőtanár, ha nem elég liberális elveket penges a te tanítványod. Mert hiszen még

volt forrva; az egyház volt a nemzet nevelője abban a szép korban, a melyről a költő szól: „Nagy volt hajdan a magyar, magyar tenger vizében fürdött meg észak, kelet és dél hulló csillaga.” A betűrovástól kezdve föl a legmagasabb iskolákig mindenre az egyház tanította ebben a dicső korban népünket. És úgy látszik, hogy eléggé magyarrá nevelte azt. A magyar történelemnek ezen korról szóló fényes lapjai az egyház hazafiságának is a bizonyosságai.

Mert az egyetemes egyház, bár a kereszténység nagy elveinek és üdvintézményeinek az egész világon hivatása szerint való elterjesztésében korlátokat nem ismer; ő éppen úgy otthon van a Duna, Tisza között, mint a a Tiberis medrén, vagy a Ganges partjain; egyformán fiainak fogadja a négerket, mint a fehér bőrűeket: mégis tisztelőben tartja a fajok összeolvadásának, a nemzetek államháttörülésének természeti törvényeit és a hazaszeretnek Istentől szívünkbe oltott Jerenyét, melyet maga az Üdvözítő szentelt meg könnyeivel és a melyre a nemzetek nagy apostola oly sokat jelentő vonatkozást tett a római polgárságra való büszke hivatkozással.

Elve az egyháznak, — isteni alapítójának rendeléséből: „Adjátok meg a császárnak, mi a császáré, és az Istennek, mi Istené.” Vagyis: Egy az Isten, egy a vallás,

egy a hit akár a földközi tenger mellékein, akár a britt szigeteken vagy Californiában; de a császár, király vagy köztársasági elnök személyében tiszteljétek a nemzetek szuverenitását és engedelmeskedjétek a hatalmaságoknak, mert amely hatalmasságok vannak, azok Istentől rendeltettek.

De nemcsak a múltban, a midőn szilaj népáramlatok hömpölyögtek végig Európán, volt szükségük a nemzeteknek a kereszténységre, hogy ez náluk a kulturát megteremtse, hanem szükségök van az egyházra a modern nemzeteknek is, hogy a kultura gyöngyei: a tisztult világnézet, az emelkedett gondolkodás és nemes érzésmód el ne merüljenek a kulturának külsőségeiben. A nemzetek kulturájának nem elsődrendű tényezői: a monumentális paloták, a művészet csarnokai szobrokkal, festményekkel és a becses könyvtárak, hanem a kulturának legbecsesebb elemei: a léleknek műveltsége, a szívnek nemessége, a szenvedélyek féken tartása, az erényeknek ápolása és tisztelőben tartása.

A kulturának ezen legbecsesebb elemeit ma is a Jézus iskolájában lehet megszerezni. Ő állította be a világba azokat a természetfölötti erőket, melyek a nemzetek szívét, lelkét megnevesítik, a nemzetek megerősödésének, nagyságának, tiszteletének állandó forrásai. Egyházában olyan üdvin-

tézményeket létesített Jézus, melyek isteni erőt kölcsönöznek a gyenge, a fáradt emberi léleknek, hogy az csüggedés nélkül, önbizalommal törhessen előre az erényesség meredek útján. Nemcsak az evangélium magas igéinek a hirdetését bizta egyházára, hanem azt is megbagyta. „Elmenvén, tanításokat minden népeket, megkeresztelvén őket” stb. Vagyis: a tanítás mellett nyissátok meg és vezessétek a lelkek megújulására azokat a csatornákat, melyek az isteni kegyelmet, az isteni erőt közvetítik a lélekkel.

Jézus Krisztusnak magas igéi evangéliuma és üdvintézményei regenerálták a világot gondolkodásában, érzésében és életének külső nyilvánulásában. Ezek regenerálják ma is. Ezek tartják fenn a hitet; ezek adnak magasabb erőt a gyenge embernek. A tudományok haladása, a technikai vívmányok terjedése sem jobbá, sem boldogabbá nem teszik a társadalmakat.

És az alkotmányos nemzeteknek, minő a magyar is, még nagyobb szükségük van az egyház támogatására, mint azoknak, melyeket korlátlan hatalom tart lenyűgözve. Minél kevesebb korlátot állít fel a szabadságnak a külső hatalom, annál több fékező erőre van szükség az egyéni lélekben, hogy a szabadság romlására ne válják a nemzetek. Vaspálczával lehet kevésbé művelt tömegeket is kormányozni; de az alkotmány

csak azt sem köti ki az a törvény, hogy katolikusok legyenek azok a „bizalmi férfiak,“ hanem csak a lehetőség szerint fognak az illető felekezethez tartozni. Lehet tehát zsidó is. Ez a törvény.

Mi marad tehát nekünk? A terhek viselése, egyéb semmi. Még a kath. szellemből is olyan szépen kiforgatják képzőinket. Tanár és tanítvány előtt az egész időn át a „bizalmi emberek többsége“ fog lebegni, hogy azok szája izét eltalálják, mert hiszen a diploma a fő. Elcsúsz a korrekt kath. szellem s egy csalfa liberális mázba fogunk burkolni mindent, hogy azoknak az uraknak tessék. Megtanulja már itt a képzőben az a tanítójelölt, hogyan kell az igazságot eltakarni s a hamisat hirdetni, mert azoknak, akikől függünk, ez tetszik, s különben ártahnánk magunknak.

Nem folytatom tovább. Kettő bizonyos, hogy a nemzetiségi képzőket nem gyengíti, minket pedig jogainktól foszt meg. S ez annál veszedelmesebb, mivel köztudomású dolog, hogy a nemzetiségekkel kacérkodik a kormány, minket pedig nyom, ahol lehet. Szolgálhatok példával is. 1900. év végén a miniszter elvileg kimondotta, hogy tanítóképzőben leányok nem vizsgázhatnak, 1901. év júniusában Mailáth püspök kért engedélyt a minisztériumban, hogy 3 leányjelölt, kik Csíksomlyón kezdtek meg vizsgálatukat, kivételesen még ott tehessenek képesítőt. A minisztérium nem engedte meg. Ugyanakkor s azóta minden évben, az elmúlt napokban is Nagyszébenben az oláh és szász férfiképzőkben oláh és német nyelven tettek miniszteri engedéllyel leányok képesítő vizsgálatot. Ilyen kétféle mértékkel mér a kormány.

Határozati javaslatom:

1. Tiltakozik az országos bizottság a törvényjavaslat, mint olyan ellen, mely képzőink államosítását célozza s az állami képesítést kimondja s hódolatteljesen kéri a nm. püspöki kart, hogy az ellen a lépéseket tegye meg.

arany jogára csak azon népnek való, mely a szabadságra megérett. A közsabadság csak akkor válik a nemzet üdvére, ha a nép lelkében ott él az Isten; ha megtanulta az önmegtartóztatást, mely a közügyért képes feláldozni az önérdeket. De mi lesz a közsabadságból, ha a főlshabadsított szövedéyek vezetnek a tömegeket a választó urnához; ha a lelkiismeret helyett az önzés mozgatja a társadalmi életet?

A szövedéyek ellen sikeresen harcolni csak az egyház tud, mert az ő kezeibe tette az Isten a szükséges erőket. A kard, melyet az állam keze forgat, nagy hatalom, de még sem tud megbirkózni a szövedéyek hatalmával.

Igen Tisztelt Országos Bizottság!

Világtörténeti tény, hogy Jézus Krisztus regenerálta a világot. Ami nemes, átalakító erő van kultúránkban, azt neki köszönhetjük. Amit Krisztus tett, létesített a szívekben, lelkekben, azt teszi az egyház is, vagy jobban mondva, Krisztus ugyanazt teszi ma az egyház kezei által, amit egykor önmaga közvetlenül eselekedett: regenerálja, erősíti, nemesíti mindazokat, akik megnyitják Előtte szívöket.

És hol van nagyobb szükség ezen isteni erőnek az alkalmazására, mint ott, ahol a nemzet jövőjét nevelik, az iskolákban? Az egyházat szűkebb térre szorítani az iskolák-

2. Feltétlenül megkívánja az országos bizottság, hogy a törvényjavaslatba vétessék fel, miszerint Magyarországon minden képző tannyelve csak a magyar lehet.

3. Feltétlenül megkívánja az orsz. bizottság, hogy a tanítóképzés és képesítés az egyház kezében maradjon. Teremtse a kormány ellenőrzést, amilyen épen neki tetszik, mi azt csak örömmel fogadhatjuk, mert mint a múltban, a jövőben is azt fogja mutatni a becsületes ellenőrzés, hogy képzőink ha nem jobbak, bizonyosan vannak olyanok, mint az államiak, úgy a hazafiság, mint a tudomány és szakképzés tekintetében.

Városi közgyűlés.

Törvényhatósági bizottságunk tegnapelőtt délután tartotta meg július havi rendes közgyűlését. A rekkenő hőség, meg a nagy munkaidő a városatyák nagyrésztét távollattotta a közgyűléstől. *Kristóffy József* főispán sem jelent meg s helyette a közgyűlést *Pap Géza* polgármester vezette. A tárgysorozat nagyon szegény volt, annyira, hogy csak egyetlen tárgynál, *Regéczy Sándor* és társainak a Fülencsés-tó feltöltése ügyében beterjesztett kérelménél, volt tömeges felszólalás.

A polgármesteri havi jelentés a tisztikar félévi munkájáról s a hajháló háziiparnak városunkban történt meghonosításáról számolt be a közgyűlésnek. A folyó év első felében a hatóság összesen 9730 ügydarabot intézett el. A múlt év megfelelő időszakában 393 mal kevesebb volt az elintéztett ügyek száma.

A hajháló háziipar meghonosítása a szegény néposztály kereseti forrásának fellendítését fogja tetemesen megjavítani. Hogy képzett munkásai legyenek e háziiparnak, *Grossmann* magykereskedő egy évig tartó tanfolyamon kiképezte az alkalmazandó munkásokat. A tanfolyamnak eddig 103 növendéke van.

Ha a vállalat 1000-nél több munkást

fog foglalkoztatni s évi munkabérkiadása a 600,000 koronát eléri, a kormányhatóság részéről állami támogatásban fog részesülni.

A miniszteri leiratok előterjesztésénél gróf *Tisza István* miniszterelnök és *Hieronymi Károly* kereskedelmi miniszter meleg szavakban mondanak köszönetet a város közönségének a vasuti sztrájk erélyes elfojtása alkalmával kifejezett elismerő feliratért.

Nyíry Sándor honvédelmi miniszter belső titkos tanácsossá történt kinevezése alkalmából küldött üdvözlő feliratot köszönettel meg a város közönségének.

Az 1884. évi 2. sz. közgyűlési határozat értelmében az 1891—98 évi közpénztári számadások és mellékleteinek megsemmisítését a közgyűlés elrendelte.

A márczius havi adó elő- és leírásnál beterjesztett tanácsi előterjesztést elfogadták.

A Zöldfa vendéglő átalakítási költségeire 3265 koronát szavaztak meg.

A körtvélyesi bérllet ez év végével lejár, a jelentkezett új bérlő a belterjes gazdálkodás céljából egy magtár és cselédlakás építését kéri a várostól. A gazdasági szakbizottság is szükségét látja a kért épületek felépítésének. Az építkezésre előirányzott 5600 korona költséget a törzsalap terhére a közgyűlés megszavazta.

A kereskedelmi és iparos tanoncziskola évi kiadásainak fedezésére a 2 százalékos adó nem elegendő, miért is a beterjesztett javaslat értelmében a kormányhatóságtól az államsegély felemelését fogják kérlelni.

A kisbirtokosok orsz. hitelintézetének városunk is tagja. Az intézet egyik alapszabályát most oda kívánja módosítani, hogy a részvény még be nem fizetett 90 százalékát készpénzzel fizessék be a részvénytulajdonosok. A közgyűlés a 90 százalék befizetését elrendelte, annyival is inkább, mert ebből a várost károsodás nem éri, mivel a részvény 5 százalékot jövedelmez.

A múlt szini szezon alkalmával egy darab előadásánál a honvéd zenekar működését a katonai hatóság megtagadta, holott

megváltoztassanak, hanem az a meggyőződés szólal meg ajkaink által, hogy a kath. kultúra zászlaja alatt hazánk boldogságát a legsikeresebben munkáljuk.

A gyűlést ezennel megnyitom.

Az erdő beszél.

Az erdő beszélt s én áhitattal hallgattam szavát, mert oly édes bús volt a hang melyen szólt, hogy egész a szívemig hatott. Szép délután volt, olyan, mint mikor a mesze kékség rezegni látszik a nap ragyogó sugariban; olyan, mint mikor a távolból jövő gyöngye szellő a frissen lekaszált fű illatával terhelt repkedve körül, álomba ringatni látszik az egész természetet; én a hős erdő terebélyes fái közzé vágytam enyhületet szerezni beteg lelkemnek. A nap erősen tűzött alá, verejték csordult homlokomról, míg elértem a kedves helyre, az erdő belsejébe, oda, hol a természet önkézüleg alkotta lugast számomra, előtte hegyi patak csörgedezett tejfőhár habjaival, benne vidáman játszadoztak az apró halak.

Mily édes érzet a nagy természet isteni templomában a magasztos béke, a nagy csendesség közepette ábrándba merülve élvezni a tiszta levegőt, elgondolkozva a világ bajáról s tovább fűzni az ifjúkori édes álmokat!

Elérve kedvencz helyemet, alig pihen

ban, annyit tesz, mint Krisztus nevelő munkáját korlátozni a nemzeti megújulásban.

Ne mondja azt senki, hogy az egyháznak szabad bemenetele van az iskolákba ezután is; hát ennek a regeneráló erőnek nem vágják el az útját.

Az elvitázhatatlan dolog, hogy aki úr az iskolában, az rányomja a saját bélyegét az iskolára. Az iskola szelleme az iskola tulajdonosának a szellemétől függ. — Ha ez a szellem az iskolában az állam érdekeivel összeütközésbe jő, hát az ilyen iskola érezze az államnak hatalmát. De ha ez a szellem a vallásos ihletést lehel be az állam jövődőlő polgárainak a lelkébe, akkor az államnak az igazi kultúra érdekében tisztelni kell az egyháznak jogait.

Ahol az állam az úr az iskolában, biztosítva van-e ott a szívek mélyén szántani hivatott vallásos nevelés? Az állam felekezeten levén, bármily világnézetű tanító előtt megnyitja iskoláit. Nevelhet-e istenfőlő keresztényt az olyan szellemű egyén, aki maga hitetlen? Nem szenved-e csorbát a gyermek vallásos meggyőződése az olyan iskolában, ahol a tanítók röpke szólamai és a meg nem válogatott ifjusági olvasmányok a vallás gúnyolására céloznak?

Nem áldatlan harcot akarunk folytatni, midőn a felszínre hozott népiszkolai reformtervezetnek sérelmes pontjaira rámutatunk, hogy azok

a várossal kötött szerződés értelmében ehhez nem volt joga. A honvédelmi minisztériumból most a szerződés módosítását kérték. A jogügyi szakbizottság s a tanács javaslatára a közgyűlés a módosításba nem ment bele s a régi szerződés fentartását mondta ki.

Szekelyhidy Zsigmondnének és *Laboncz* Andrásnének az esedékes özvegyi nyugdíját 1904. május 1-től kezdődőleg megszavazták.

Regéczy Sándor és társainak azon kérélmét illetőleg, hogy befizetett fülelenség-tó feltöltési költségeiknek 50 százalékát utalja vissza a város, érdemleges határozatot nem hoztak, hanem többek hozzászólása után a tanácsot megbízták, hogy az ügyet tegye vizsgálat tárgyává s javaslatát a jövő közgyűlés elé terjeszse be.

Sóós János volt rendőrfogalmazó nyugdíjárulék iránt beterjesztett kérelmét elutasították.

Pap Géza polgármesternek 6 heti, *Novák* Lajos főszámvevőnek 6 heti, *Bartha* Károly rendőrfőmesternek 4 heti szabadságot engedélyezett a közgyűlés. A tárgysorozat ezzel le volt tárgyalva s a közgyűlés 4 órakor véget ért.

Kirándulás

a német katolikus nagygyűlésre.

A német katolicizmus minden évben megisméltendő, hatalmas manifesztációját nem szükséges e helyen magasztalni. Seholy világon nincs oly szervezett ereje, olyan imponáló fellépése a katolikus társadalomnak, mint épen a protestáns Németországban. A német katolikusok szilárd hitmeggyőződésének felrészítése, a katolikus társadalom megszervezése és a katolikus szellem erősítésére minden esztendőben összesereglenek a német katolikusok évről-évre új helyen. A tavalyi jubiláris gyűlés Kölnben volt. Mindannyian, akik ott voltunk, feledhetetlen emlékeket hoztunk el magunkkal.

Gyönyörködöttünk a tizezrekre menő katolikus munkás csapatok felvonulásában. Hallgattuk a kölni és a milánói biborosok apostoli szövegait. Jelen voltunk a katolikus „Burschenschaftok” összejövetelein. Elragadtatással hallgattuk a leghíresebb német

parlamentari, katedraei és egyházi szónokokat, mint tettek hitet eleven katolicitásunkról. Együtt láttuk az összes katolikus organizációt. Bámultuk azt a csodálatos egységet és irigylésreméltó rendet, melyet ott tapasztaltunk. Ott volt a szemünk előtt az egész német katolicizmus, úgy, amint dolgozik, imádkozik. Minden szavuk, minden cselekedetük hatalmas tanítás volt, amely a mi szíveinkben a tettevagyás érzését és lelünkben a nemes példa követésének erős akarátát keltette fel.

Mi magyarok még ott a kölni dóm előtt elhatároztuk, hogy az idén nagyobb számmal megyünk, nagyobb magyar társaságot toborozunk össze, mivel most Regensburgban legközelebb lesz hozzánk.

Már érintkezésbe léptünk az ottani rendezőszéssel és a következő utitervet és költségvetést terjeszthetjük elő.

A katolikus nagygyűlés Regensburgban ez év augusztus 21-én vasárnap délben kezdődik és esütörtök délig tart. A társaságnak tehát már szombaton délben kell elindulni Budapestről. Ez az idő különben igen szerencsés, mert a társaság tagjai részt vehetnek a Szent István-napi körmeneten Budavárban. A fővárosban kell gyülekeznünk, mert csak így érvényesek a kedvezményes körutazási jegyek. Az ország bármelyik más részéről többre kerül az ut és alkalmas összekötés sem kapható.

Utirány: Oda, Budapest-Pozsony-Wien-Linz-Passau-Regensburg vasuton; vissza Regensburg-Passau vasuton, Passau-Wien hajón és onnan Budapestig vasuton.

Az utiköltség II. osztályu vasuton és I. osztályu hajón 88.50 koronába; III. osztályu vasuton és II. osztályu hajón 64.90 koronába kerül. Ez tisztán a vasuti jegy ára melyet a vasutnál kifizetünk az utolsó krajcárig. Rendezési költséget egyáltalán nem számítunk fel. Urak, kik már ismételt részt vettek a német katolikus nagygyűlésen, szívesek voltak a rendezésre vállalkozni, tehát azok is elindulhatnak, akik még nem voltak külföldön, vagy akik nem beszélnek elég jól németül.

Az elszállításra vonatkozólag a regensburgi rendezőség értesítései alapján a kö-

vetkező fölvilágosítást adhatják. Fiatal papok, theológusok, tanárok és tanítók részére 20-25 ingyen lakás áll rendelkezésünkre. Szalodákban 2-3 márkáért, magánházaknál 1-4 márkáért kapható szoba és reggeli.

Az étkezésről mindenki maga gondoskodik. Értesülésünk szerint az ellátás négy koronánál többre nem kerül naponként.

Regensburghoz közel van a Walhalla oda szintén kirándulunk. Ez az ut külön költségbe kerül, amely azonban igen csekély lesz.

A társaságban férfiak és nők is részt vehetnek.

A jelentkezéseket és kérdézősködésekkel lehetőleg azonnal kérjük Ernszt Sándor országgyűlési képviselő címére Budapest, IV., Ferencz-József rakpart 27.

Igen czélszerű volna, ha a nagyobb katolikus egyesületek hivatalos képviselői is csatlakoznának a társasághoz.

Azon reményben hívunk meg mindenkit erre az érdekes és kellemes tanulmányi kirándulásra, hogy az ott szerzett tapasztalatokat majd visszatérve hasznosan értékelhessük a magyar katolicizmus javára.

H I R E K.

Személyi hir. *Hámon* József praelátus-kanonok nyári üdülés czéljából Karsbadra utazott, *Hehelein* Károly praelátus-kanonok szombaton a Pável-fürdőben látogatást tett a püspök úr Ónagyméltóságánál, ki ezen a kellemes fürdőhelyen igen jól érzi magát. *Pemp* Antal prépost-kanonok tegnap utazott el a püspök úr látogatására, *Lessenyey* Ferencz dr., kanonok Szliács fürdőre, *Benkő* József ungvári apát-plebános Karsbadra, *Kosztura* Ignác esomaközi esperes-plebános Tátra-Füredre, *Soltész* Imre kálmándi plebános, szentszéki ülnök a nagyvárad Püspökfürdőbe, onnan Feketehegyre utazott. *Szabó* István apát, püspöki irodaigazgató szombaton este a Pável-fürdőből haza érkezett és huzamosabb ideig marad itthon. — *Kovács* Gyula dr., nőképezdei tanár tanulmány czéljából hosszabb utazást tesz Skandináviában és Dániában.

Hódoló felirat. Azon alkalomból, hogy Ő felsége a király legkegyelmesebben elha-

tem el, mikor közelben egy százados tölgy megráztán hatalmas ágait, ily szókra nyitá fel ajakát:

— Mi egyéb mint szenvedés az élet! Idős vagyok, négy századév vonult el felettem, átéltem sok, szép, derűs napot, de volt részem bőven a viharokból is. Hallgassátok csak szavaim, kivált ti ott fenyvek és rezgő levelű nyárfák, kiknek ily nagy kor nem adatott, és meséljétek el a halandó embernek, ki lombotok árnyában pihen mindazt, mit tőlem fogtok hallani.

Egyszer régen harc volt e földön, s a harcban a magyar lett a győztes, ez a drága nemzet, mely eddig is már oly sokat szenvedett és öröme, csak ritkán akadt. Győzött és nem lett semmi haszna belőle. Emlékszem, itt a közelben irták meg a béke pontokat és az én népemmel csunyán kitétek! Oh! mint szerettem volna akkor rögtön, ha kiszáradtövem, hogy ne láttam volna a gyalázatot. Azt mondták akkor, hogy szabad lesz e nép, hogy boldog jövő vár rá és mi hittük. csak később tudtuk meg, hogy ennél a szabadságnál édesebb a rabság. Rövidesen aztán egy zord téli éjjen álmomból jajgatás ébresztett fel, s hallot-

tam, mint panaszkodik egy pór anya, meztelen karján melengetve fagyos gyermekét. Én megszántam s egyik elszáradt ágamat ledobtam s annak melege mellett hallottam az anya panaszát, boldogtalan vol, habár szabad, kitesztva előbbi csendes otthonából, mert szabad lett férje és nem kellett többé néki feleség.

De ha eddig lenne, hogy reggelre kelve a megfagyott asszonnyal s gyermekével vége szakadt volna a földi kinnak, nem szólnék semmit, de így, de így, ah, mennyi a panaszom! Ismeritek ti már teljesen az embert? nem csodálkoztok nemes természetén, vagy szivjósága, vagy tisztaságára nem hatott meg titeket soha? Hallgassátok csak, mondok egy más mesét.

Nagy ur lakott itt közel a vidéken s annak volt egy igen szép fia. S a szép fiu eljárta mihozzánk naponként ide a csermelypartra merengeni. Sok idő telt már el s egyszer másodmagával közelge messziről egy aranyhaju ifju leánykával. Csodálatosan szép volt, a milyen egy leány csak lehet, a természet tele kézzel halmozta el bájjal, adván neki szép karsu torkot, könnyed járást, s mindent, mi a tökéletes szépséghez csak

kivánható. Leültek ide az én árnyam alá, aztán édesden csevegtek, elmondták egymásnak forró szerelmüket, beszéltek a virágok édes illatáról, fülemile panaszos énekéről s ami csak egy szerelmes szívnek kedves lehet. Én megifjodva éreztem magam és azt kívántam, hogy mindig itt, az én árnyam alatt töltsék a délutánokat. De nem értették meg szózatot, hiába zörögtek ágaim, elfoglalta őket kölcsönös szerelmük.

Itt elhallgatott a nagy tölgy, mintha gondolkodnék a következőkön, vagy mintha már nem lenne mit mondania. De egyszer csak az erdő összes fáiban rázugták:

— Tovább tovább, hogy volt, beszélj! S a nagy tölgy ismét megráztá lombjait, siralmas hangon röviden így végzé:

— Boldogtalanok lettek, mert elfeledtek szerelmükről!

Az erdő fáiban búss melódiát zengtek, siratva a szép fiu megtört boldogságát, keseregve a földi ember nehéz helyzetén. Magam is meghatottan hallgattam a nagy tölgy meséjét és tudtam, hogy nem csak magam vagyok boldogtalan. Van, volt és lesz mindig, kinek fáj a szíve, ki nincs megbékülve a világgal.

tározta II. Rákóczi Ferenc hamvainak államköltségen leendő hazaszállítását, városunk törvényhatósága ezért a magasztos tényért elhatározta, hogy Ő felségét hódoló feliratban üdvözlí. Az erre vonatkozó okmány diszes kivitelű lesz s annak előállítását Morzsányi József fővárosi műintézet tulajdonosnál rendelte meg. Az okmány, mely a város színeivel lesz ellátva, a költségvetés szerint 200 koronába kerül.

Beregszász diszpolgára. Beregszász város képviselőtestülete egyik nagy fiát, *Halász Ferenc* kultuszminiszteri tanácsost, a ki e vármegye népoktatásának kifejlesztése körül a multban hervadhatatlan érdemeket szerzett, jelenleg pedig szerencsés kezekkel vezeti az egész ország népoktatásügyét, az érdem elismeréséül és a hála jeléül diszpolgárául választotta meg.

Uj főbányatanácsos. Ő felsége a király *Schmidt László* bányatanácsost, az aknaszlatinai főbányahivatal főnökét főbányatanácsosnak nevezte ki.

A kir. ügyész bucsuja. *Dénes Lajos* kir. ügyész tegnap utazott el családjával együtt új állomáshelyére, Máramaros-Szigetre. Mindazon barátaitól és ismerőseitől, kikkel az idő rövidsége miatt nem volt ideje találkozni, ez uton vesz bucsut, egyszersmind kéri, hogy tartsák meg jó emlékezetökben.

Áthelyezett kir. ügyészek. Az igazságügy miniszter dr. *Várady Sándor* nyiregyházi kir. ügyészt a szatmárnémeti, dr. *Atányi József* balassagyarmati kir. ügyészt a máramarosszigeti kir. ügyészséghez helyezte át.

Hymen. Diszes esküvő volt a mult héten a bustyaházi róm. kath. templomban *Hirschberg Sándor* máv. hivatalnok esküdött örök hűséget *Rónai Rezső* talaborfalvai postamester kedves leányának, *Ottiliának*. A szertartást, melyen az új párnak nemcsak kiterjedt rokonsága, hanem a község minden osztályából számosan voltak jelen, *Ilosvay Lajos* viski lelkész végezte, ki az egyház áldása után gyönyörű beszédet intézett a nászközönséghez. Az esküvő után a társaságra fényes ebéd várt, mely alatt szebbnél-szebb felköszöntők hangzottak el. Az új pár még aznap nászútra indult Budapest és Fiumén át Abbáziába. — *Pap Ferenc* haditengerészeti mérnök Pólából, ki Nagykárolyba

— Beszélj, beszélj tovább! — kiáltanak közbe a fák s az öreg tölgy ismét nyikorog.

— Van boldogság is! csak hogy nehéz a megszerzése. Élt ez erdőben egy hosszú fehér szakálás öreg remete, ha ő sétált el lombátorom alatt és láttam derült, boldogságtól sugárzó arcát, mikor az Isten végtelenségéről elmélkedett, akkor, igen akkor megtudtam azt is, hogy az igazi, zavartalan boldogságot csak Isten szerető, tiszta lélek élvezheti e földön.

A fák kara most rázugta a remetétől tanult éneket:

„Lelkem Te hozzád vágy óh Istenem.”

Én tovább szóttem gondolatimat a fa meséjén gondolkodva, csakugyan kezdtem belátni, hogy az Isten minden vágyát kielégíti a halandónak, úgy teremtvén meg őt, hogy lelke csak felé vágyódjon és más ne tudja kielégíteni soha, mint ő, ki véghetetlen....

Azóta gyakran ejárok az erdőbe, s mindig újabb és újabb mesét hallok a fáktól. Mind oly szépen, oly igazat beszélnek s én mindig hiven hallgatom az én öreg barátámnak szavát a földi boldogságról.

Victinus.

való születésű, jegyet váltott özv. *Pazuchanits Ignác*né leányával, *Mariska* kisasszonnyal Nagykárolyban. — *Berényi Sándor* érmihályfalvi aljegyző jegyet váltott *Tóth Ferenc* gépgyáros leányával, *Etelka* kisasszonnyal Nagykárolyban. — *Bartók László* helybeli droguista tulajdonos jegyet váltott *Kovács Gizella* kisasszonnyal Szász-Csáváson. — *Bartóffy Miklós* m. kir. honvédegyalozezredbeli hadnagy a napokban esküdött örök hűséget *Küsner Albert* pénzügyügyi főkönyvelő gyámleányának, *Wodiáner Margit* kisasszonnyal.

A bíróság köréből. Ő felsége *Pályi Béla* nagysomkúti kir. járásbírói aljegyzőt ugyanoda albirónak nevezte ki.

Esküvő. *Doskár Ferenc* helybeli es és kir. kapitány tegnap délelőtt esküdött örök hűséget *Asztalos Erszike* úrleányának.

Papválasztás. A helyben megürült gör. kath. lelkészi állásra a hirdetett pályázat lejárt, lapunk mult számában a pályázók névsorát is közöltük. A választást az augusztus havi közgyűlésen fogja a város megejteni.

Helyettesítés. Vármegyénk alispánja *Barkóczy László* közigazgatási gyakornokot szolgabírónak helyettesítette és szolgálatát véget a csengeri főszolgabíró mellé osztotta be.

Tollnoki kinevezés. A vallás és közokt. miniszter *Favagó Ignác* es és kir. főhadnagy okl. tanítót a XI. fiz. oszt. 3 fokozatába az 1904. évi I. törvényezikk értelmében megillető személyi pótlékkal Szatmár vármegyébe kir. tanfelügyelői tollnoknak nevezte ki.

Tanítónői kinevezés. A vallás és közokt. miniszter *Máté Vilma* okleveles tanítónő az oláláposbányai állami elemi népiskolához rendes tanítónőnek nevezte ki.

Lelkészválasztás. Lázáriban a mult vasárnap *Eöry Tamás* tiszakörödi ref. lelkész választották meg a *Bottján Pál* távozása folytán megüresedett lelkészi állásra.

Eltűnt rendőrtiszt. *Gönczy Béla* városi rendőrtiszt már régebb idő óta elégedetlen volt helyzetével, s azon eszmével foglalkozott, hogy minden áron jobbviszonyok közzé kell jutnia. Régi ideája kivándorolni Amerikába. Amint látszik, ezt a tervét valószínűleg most meg, mert szombaton mult egy bete, hogy minden hiradás nélkül eltávozott, se fellebbvalói, se hozzátartozói nem tudják, hova lett. Mindenki azt hiszi, hogy már ott van kint a távoli idegenben. Itthon maradt neje és 8 éves kis leánykája siraják eltűnését.

Kinevezés. Szabolcs vármegye főispánja *Lipeckzy András*t a nyiregyházi „Szabolcs megyei Erzsébet kórházhoz” alorvossá nevezte ki.

Tanítóválasztás. Nagy-Gérezre a ref. iskolához *Czegényi Sándor*t, a helybeli kir. kath. tanítóképző volt növendékét választották meg tanítónak.

Kinevezés. Vármegyénk főispánja *Madarassy István* közigazgatási gyakornokot tb. aljegyzőnek és *Fényes Antal* ügyvédjelöltet közigazgatási gyakornoknak nevezte ki. Ugyancsak kinevezte *Kálai Jenő* Mihály fehérgyarmati lakost járási irnoknak a fehérgyarmati főszolgabíró mellé. *Domahidy Pál* szintén közigazgatási gyakornoknak nevezte ki és szolgálatát a szatmári főszolgabíró mellé osztotta be.

Segédlelkészek változása. *Horváth György* segédlelkész Felsőbányáról Nagybányára, *Glazarovics Bertalan* Nagybereznáról Tibára, *Pásztor Ferenc* Nagybocksóról Csomaközre, *Boschetti András* Tisza-Ujlakról Nagybocksóra helyeztetett át; *Kertész Pál* újmisési Felsőbányára, *Kompasz Antal* Tisza-Ujlakra, *Richter Ágoston* Nagybereznára, *Szaboda Ferenc* Pálócra, *Zádor József* Fehérgyarmatra küldetett segédlelkésznek.

Joggyakornoki kinevezés. A debreczeni kir. ítélőtábla elnöke *Cserrátony Kálmán* miskolci és *Rezler Ervin* kisvárdai lakos végzett joghallgatókat a debreczeni kir. ítélőtábla kerületébe ideiglenes minőségű díjtalan joggyakornokoknak nevezte ki.

Állatorvos-gyakornokok. A földmívelési miniszter *Maggari András* és *Puskás Ferenc* okleveles állatorvosokat ideiglenes minőségű állatorvosgyakornokoknak nevezte ki, s szolgálatát az előbbi Nagybányára, az utóbbit Erdődre osztotta be.

Kath. kör gyűlése. A bustyaházi kath. kör a napokban tartotta közgyűlését saját helyiségében. Felolvasták a jóváhagyott alapszabályokat és a kör számadásait. Megvitatták a kör magasztos célját és azon fontos hivatást, melyet a község speciális viszonyai között a társadalmi élet átalakítása körül betölt. Még küzd ugyan a kezdet nehézségeivel, de a nemrég alakult fogyasztási szövetkezettel együtt szép jövőnek néz eléje.

Nyomdászok mulatsága. A helybeli nyomdák személyzete a felállítandó Nyomdász Sanatórium javára a Kossuth-kerti kioszkban táncmulatságot rendez. Az előkészületek már serényen folynak, hogy a jótékony cél érdekében minél sikerültebb legyen a mulatság. A Sanatórium alapjára már jókora összeg van együtt, ez azonban még nem elegendő a nagyarányú intézmény létesítésére.

Rendkívüli vármegyei közgyűlés volt f. hó 8-án. A közgyűlésen *Kristóffy József* főispán elnökölt, a ki kegyeletes szavakban emlékezett meg *Isák Dezső* elhunytáról és ennek a közügyek terén szerzett érdemeiről és indítványozta, hogy a vármegye közönsége ezen érdemeket iktassa jegyzőkönyvébe s elhunytá feletti részvétét az özvegygel és a családdal jegyzőkönyvi kivonaton tudassa. A közgyűlés tárgyai közül a következő közérdekű ügyeket említtük fel. A közgyűlés a belügyminiszter körrendelete értelmében a vármegyei alkalmazottakat rangosztályokba sorozta és erre vonatkozó határozatát jóváhagyás végett a belügyminiszterhez felterjeszteni rendelte. — Vármegye átirata folytán a körörvosok anyagi helyzetének javítása érdekében hason szellemű felirat intézését határozta el. — Jóvá hagyták Mezőpetri község képviselőtestületének azon határozatát, hogy a róm. kath. kisközség iskolai céljaira 6000 koronát utal ki az árvapénztári tartalék-alapból. — Dr. *Kolozs Mihály* oklevelét kihirdették. A közgyűlés végén bejelentette az alispán, hogy bár ez nem tárgya a közgyűlésnek, intézkedést tett, hogy a villanyvilágítás a vármegyei székházba is bevezetessék s e tekintetben a közgyűlésnek utólagos jóváhagyását fogja kérni.

Lopás nappal. Hétfőn délben, midőn a személyzet eltávozott *Koós Gábornak* a piacon levő kereskedéséből, valaki álkulescsal felnyitotta az ajtót s a kasszában levő, állítólag 340 koronát, magához véve odabállott. Semminemű áruczikkhez nem nyult, sőt a kasszában levő aranyékszereket is érintetlenül hagyta. Ugy a családtagok, mint a rendőrség a legnagyobb valószínűség szerint tudják, hogy ki a tettes, mindenesetre a viszonyokkal teljesen ismerős egyén.

Tűzvész. Pénteken délelőtt 10 óra tájban nagy tűzvész pusztított Neveltenfalu ugoesamegyei községben, melynek 9 lakóház és 10 melléképület esett martalékaul. A vész további terjedésének megakadályozásában *Fogarassy Miklós*, *Köncs László* róm. kath. lelkész, *Szoboszlói Tóth Kálmán* tanító, *Béres mozgór* és *Herskovits Alfréd* segédjegyző működtek közre önfeláldozó munkával.

Politikai lap a vidéken. Ugoesa vármegye egyetlen sajtó organuma, amely „Ugoesa” névvel immár XX év óta áll a közvélemény szolgálatában, politikai lapná alakult át. A lap felelős szerkesztője *Deutsch Jenő*. A lap iránya: az egészséges s népszerű politikai eszmék terjesztése.

Művész estély a „Honvéd söröcsarnok”-ban. Lányi Géza ismert nevű zimbabom művész és népdalköltő mint minden évben, úgy az idén is ellátogat városunkba és csütörtökön kezdi három estére szóló hangversenyét a „Honvéd söröcsarnok” nyári helyiségében. Felesleges külön ajánlanunk Lányi Gézát és társulatát, hisz műértő közönségünk nagyon jól ismeri öt gyönyörű nótáiból és táéslatairól, mivel mindig a fővárosi színházak színe-javát szokta elhozni, hogy egy pár élvezetes estét szerezzen nekünk. A hangverseny kezdete 8 órakor. Belépti díj egy korona. Kedvezőtlen idő esetén a hangverseny a teremben tartatik meg.

Beregi Ujság első száma f. hó 1-én jelent meg, élénken szerkesztett tartalommal. Főszerkesztő dr. Kubovich Géza, felelős szerkesztő Nagy Ernő, Bertók Béla, dr. Horthy István főmunkatársak. A lap társadalmi, vármegyei és gazdasági érdekeket fog képviselni.

Értesítés. A nagymélt. vallás- és közoktatásügyi Miniszter ur 53001—901. számú rendeletével 1901. szeptember 1-én Szilágy-Csehben állami polgári fiúiskolát állított fel, mely iskolának az 1904—5 tanévben már a III-ik osztálya nyílik meg. Midőn e körülményt az érdekelt szülőknél szíves tudomására hozzuk, nem mulaszthatjuk el figyelmüket az alábbiakra is felhívni a) Szilágy-Cseh, Szilágmegyének egyik leg szebb vidékén fekszik; vasuti állomás, posta és táviró-hely; b) vidéki szülők jutányos áron kaphatnak gyermekeiknek lakást és teljes ellátást: 15 koronától felfelé; c) tandíj egész évre 10 korona; beiratási, értesítési és könyvtári díj 3 korona 50 fillér; d) a beiratások szeptember 1—5-ig eszközölhetnek; az első osztályba felvétetnek azok, kik legalább az elemi iskola 4. osztályát sikerrel elvégezték; beiratáskor az iskolai bizonyítványt, továbbá születési anyakönyvi kivonat és az újraoltási bizonyítvány bemutatandó; e) magánvizsgák a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi Miniszter urnak 5009—905. sz. rendelete értelmében évenként 4-szer, úgymint a tanév elején, karácsony táján, húsvét előtti vagy utáni napokon és a tanév végén tartatnak. Bővebb értesítést készséggel nyújt; Szilágy-Csehben, 1904 július hó, az igazgatóság.

A vásárt bezárták. A sertés és szarvasmarhák köz fellépett ragályos betegségek miatt, városunk területén a marha és sertés vásárt bizonytalan időre bezárták.

Uj postaügynökség. Nyirvasvári községben „Nyirvasvári” elnevezéssel 1904. évi július hó 1-én a postaügynökségekre meghatározott teljes működési körrel postaügynökség lépett életbe. A postaügynökség postai összeköttetését a Nyirvasváriból Nyirbátorba és vissza naponként egyszer közlekedő gyalog küldöncz postajáráttal kapja. A postaügynökség kézbesítési kerületébe Nyirvasvári községet, Bóni, Cserepes, Csonkás, József, Kerek nád, Kosztic-, Lator és Ócska tanyákat osztották be. Ezen helyek utolsó postája Nyirbátor.

Az arató sztrájk elnyomása érdekében — mely már az Alföldön mind nagyobb és veszedelmesebb mérveket kezd ölteni — a földmivelésügyi miniszter az Alföld közepén Mezőhegyes tájékán mintegy 5000 arató munkást helyez készenléltbe, hogy ha netán az Alföld valamelyik vidékén az arató munkások sztrájkba lépnének, a hiányzó munkaerőt azonnal pótolhassák. A munkások

többnyire a felső vármegyékből valók. A munkások az aratási idő alatt 2 kor. napi bért s teljes ellátást kapnak.

T. olvasóink b. figyelmébe ajánljuk **Weisz Izsák** könyv-, papírkereskedését és *Antiquáriumát*, mint a legolcsóbb bevásárlási forrást. Ugyanott: egyes művek, valamint egész könyvtárak a legmagasabb árrban megvételnek. 42—6—2.

Olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk lapunk hirdetései között *Beer Sámuel* aszfalt és cementáru gyáros hirdetését.

IRODALOM.

Colombiére Kolas S. J. élete és lelki naplója. Magyarra fordította és Hattler S. J. nyomán Colombiereinek életrajzát megírta *Wolkenberg Alajos* dr. theol. tanár. Colombiereinek, Jézus szents. Szíve apostolának életrajzát, de különösen lelki naplóját az egész világon ismerik és most Colombiereinek boldoggáavattatása előtt mindenfelől nyilvánult az óhaj, hogy magyarul is meglegyen az a híres napló. Egészen illő, hogy épen június havára, Jézus Szíve-hónapjára jelent meg a esinos és értékes könyv. Terjedelme 17 iv, fűzött példánynak ára 150 korona (e. e. sz.) Kapható *Wolkenberg Alajos* dr. theol. tanárnál Szatmáron. Ugyanott kapható *Jézus Szíve, a kegyelmek napja* c. elmékedő és imakönyv (15 iv, vászonkötés), ára 150korona (e. e. sz.).

Kerestetik megvételre

Gazdasági és Iparbanki

== részvény, ==

o 10—30 darabig, o
a legmagasabb napi áron.

Czim megtudható a kiadóhivatalban.

és szájviz.

Fogorvosi műtermem

(Hám-János-utca 1. sz. a színház mellett) újra rendezve, készítik: egyes fogakat, teljes fogsorokat kaucsuk és arany foglalványon.

!!! Kívánatra szájpad nélkül !!!

Porcellán, arany, platin és cement tömést,

arany fogkoronákat.

Foghuzás a legujabban feltalált szerekkel teljesen fájdalom nélkül. Rendelek d. e. 8 órától d. u. 5-ig.

Albisi **Bakcsy Domokos,**
3—52—28 orvos-fogorvos.

és szájviz.

Egy 2—3 gimnáziumot végzett
jó családból való ifju

tanulóul

felvétetik

a „Pázmány-sajtó” könyvnyomdában.

Rövid halotti beszédek

második kiadása.

— Idegen kulfők után átdolgozta —
a szatmári egyházmegye két áldozópapja.

Kapható:

A „Pázmány-sajtóban”.

Ára 2 korona.

PÉNZ!

4°/_o-os

törlesztéses kölcsönt

nyújtunk 10—65 évre budapesti és külföldi elsőrangú pénzüintézetől, az ingatlan ³/₄-ed értékéig, gyorsan, utólagos díjazással.

kölcsönt nem záloglevelekben, hanem készpénzben is folyósítjuk, melyet a tulajdonos egyszerre vagy részletekben bármikor visszafizethet, de a pénzüintézet nem mondhat fel. Legjobb alkalom a súlyos váltó, vagy már meglevő drága törlesztéses kölcsönök átváltoztatására (convertálására).

A kölcsön bekebelezése illetékmentes.

A kölcsöniratok beküldése a tulajdonosra kötelezettséget nem ró, ellenben, ha az ügyet elvállaljuk, a sikert biztosítjuk. **Mielőtt convertál, saját érdekében tegyen kérdést hozzánk, készséggel adunk felvilágosítást díjmentesen.**

Telefon-szám 16.

Válaszbélyeg melléklendő.

Neuschlosz Testvérek

törvényszékieleg bejegyzett cég, bankbizományosok

Szatmár.

40—2—7

Plebános urak szives figyelmébe.

Házassági-, Keresztelési-, Halálozási-, Bérnyomtatványok, anyakönyvek, ugyszintén anyakönyvi kivonatok. —

Tanítói-, k-tanítói- v. orgonista-dijlevél.

Számadási iverk, templompénztár és magtárak részére (kül- és belivek).

Mise-alapítványi iverk és nyugtatványok.

Különféle nyugtatványok, Családi értesítők. Iktató- és postakönyvek (kötve).

Egyházmegyei adókönyvek kizárólagos raktára.

Nyomtatványaink finom fehér és szürke papírra vannak nyomva.

Finom fehér és szürke irodai papirokból, borítékokból, levél-papirokból állandó raktár.

Minden megrendelés kézhez vétele után azonnal expedíálják.

„Pázmány-sajtó“
Szatmár, Iskola-köz 3.

Szabadalmi ujdonság.

Bátorkodunk az építész urak és építő háztulajdonosok becses figyelmét felhívni az általam **feltalált** s a Nagyméltóságú m. kir. Miniszterium által 15101. sz. a.

szabadalmazott (patentírozott) ablakra,

az ablak **légmentes és könyöklő párna súlyesztő szekrényvel van ellátva,** mely által annak kivevése teljesen felesleges.

A szabadalmazott új ablakot a **legjutányosabb árban** készítjük s melyek a régieknél alig kerülnek valamivel többbe.

Felhívjuk az érdeklődők figyelmét a minta ablak megtekintésére, mely Szatmáron, **Nagy Károly** feltalálónál **Várdomb-utoza 21. sz. a.** megtekinthető.

Szabadalmazott ablakaink jóságáért és tartósságáért kezességet vállalunk.

Találmányunkat a szakkörök állandó figyelemmel kísérik.

Becsés pártfogását kérve maradtunk

mély tisztelettel

Nagy Károly,

épület- és bútor-asztalos.

22-10-9

Szabadalmi ujdonság.

Árjegyzék.

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

Telefon 85.

Helyi 1 kor. értékű vásárlás már helybe szállítva

MÉSZÁROS és HENTES, FRISS és FÜSTÖLT HUSNEMŰEK ÜZLETÉBŐL
Szatmár, Széchenyi-utca sarkán.

Helybéli megrendelések hazaszállítva.

Az árak változás esetén kötelezettség nélkül készpénz, vagy utánvétellel értendők.

5 kilós postarendelmény pontosan eszközöltetik.

Friss husok.		Füstölt áruk.	
	frt. kr.		frt. kr.
1 ko. I. Marha hus	56	1 ko. debreczeni páros	90
" " Sertés	60	" " Lengyel kolbász	80
" " Borju	64	" " Sonka kolbász	80
" " Bány	—	" " krakói	80
" " Juh	—	" " Krinolin	80
" " Friss háj olvasztani	72	" " Parizer	80
" " " szalona	72	" " Máj sajt	80
" " " bőr nélkü	72	" " Disznófej sajt	74
" " Friss kolbász bors.	100	" " 100 pár Virsli tormás	5
" " fok. czitr.	70	" " 100 pár frankfurti	8
" " Friss zsír	80	" " 100 drb. Salvaládó	5
Kolbász áruk.			
1 ko. Szalámi	2	Füstölt áruk.	
" " füst. magyar koll.	90	1 ko. Sonka páczolt	110
		1 ko. Sonka csont nélkül	120
		" " " kifőve	2
		" " Császár hus bőrrel	80
		" " Karaj bőr nélkül	80
		" " Lapoczka és oldal	72
		1 ko. Páczolt nyelv	1
		1 drb. Sertés nyelv	20
		1 ko. Tepertő	60
		Szalonák.	
		100 ko. Fehér szalona	76
		1 ko. Paprikás stráf	90
		" " Kolozvári szelet	90
		" " Füstölt szalona	88

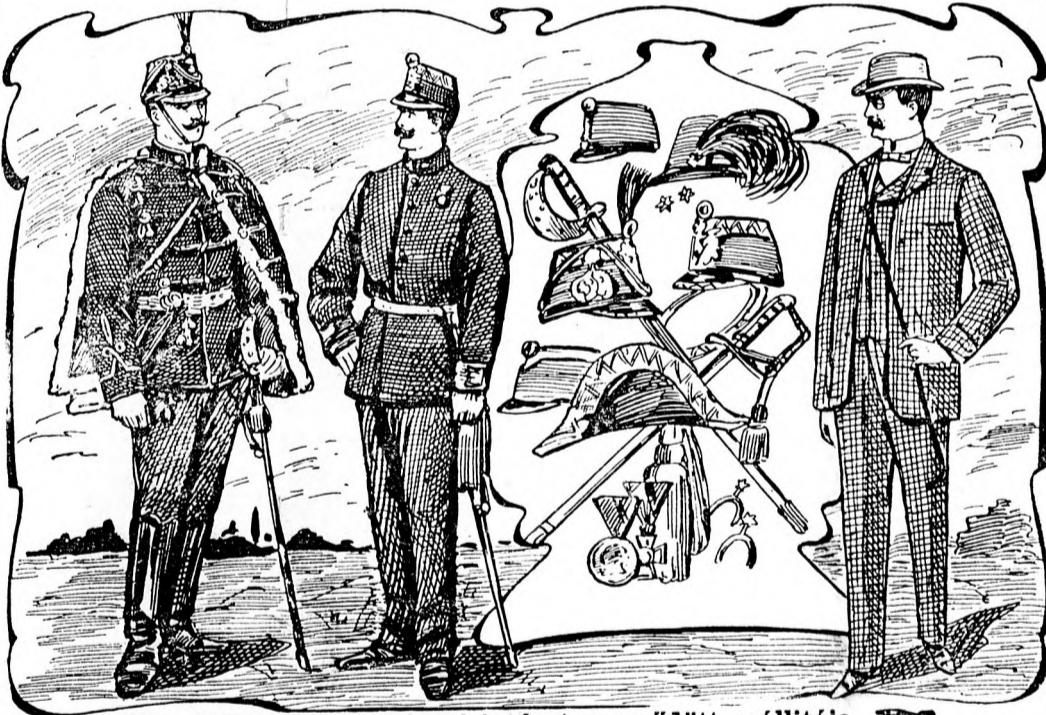
Tisztelettel

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

4-26-16

INGLIK JÓZSEF

polgári-, papi- és egyenruha-üzlete
Szatmáron, Deák-tér, (Városház-épület).

Több egyenruházati intézet szerződött szállítója.

Készít mindennemű **polgári öltönyöket, papi reverendákat;** mindennemű öltöny készítésnél a főszóly az **elegáns szabás és finom kivitelre** fektetem, a mellett teljes kezességet válllok szállítmányaim valódi színe és tartósságaért.

Állandó nagy raktár honi és angol gyártmányú szövetekben. Első-rangu egyenruházati és hadi felszerelési intézet. Üzletem **nagy forgalma** által áruimat **olcsóbb ár mellett szállíthatom,** mint bármely más cég.

Átalakítások gyorsan és olcsón eszközölteinek.

Kérem ennél fogva engem becses megrendeléseivel megtisztelni biztosítom, hogy a legcsekélyebb megrendelésnél is a legnagyobb megelégedésére fogok szolgálni.

Maradtam kiváló tisztelettel:

INGLIK JÓZSEF,
szabó mester.

5-26-16

„LAXATIN“

czukorka

egy igen **kellemes** és felette **enyhe hatású**

hashajtószer,

mely úgy **gyermekek-nél,** mint **felnőtteknél** hasznosnak bizonyult.

Orvosok ajánlják és rendelik betegeknek.

Kapható 70 fillérért eredeti dobozokban.

Készítője:

Horváth József

gyógyszerész

Szatmár-Németi.

31-26-14

A

COLOSSEUM VÉRTANUI

Képek a római amphitheatrum történetéből.

Irta:

Tiszt. O' Reylly A J.

apostoli hittérítő St. Maryban, a Fokföldön. ***

Fordította:

Matyaczkó Theodor.

Ára 2 korona 40 fillér.

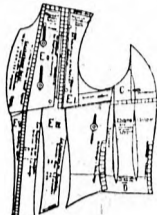
Kapható:

A „Pázmány-sajtó“-bau.

A hölgyvilág részére!

Minden t. hölgy saját maga minden divat szerint, fáradság nélkül készítheti ruháját a **GUSCHELBAUER ANTAL-féle**

Szabályozható Női Derék Szabászati Készülék

Gyári jegy

segélyével, **anélkül,** hogy a **szabászati rajzot megtanulta volna.** Eme készülék minden testalkat részére szabályozható. — **Akadémián vizsgáztam. Számos elismerőlevelet kaptam minden országból.** Minden államban törvényileg védve és **szabadalmazva.**

Egy készülék ára 3 korona utánvét mellett

Guschelbauer Antal Sopron.

Magyarazatok ingyen lesznek küldve.

23-52-16

Képviselek minden helyiségben kerestetnek.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére

a „vörös kereszt“-hez.

Kitüntette:

Bécs, Páris, London, Madrid, brüssel, Bologne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Wallergasse I. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl

papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

havelokokat.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapuciumok, cingulusok nagy választékban. Valamennyi készítmény a legjobb anyagból tartós és diszes kivitelben **Szövetek méter száma** is eladatnak.

2-52-28

EGYHÁZI SZEREK

végleges megrendelés után **o l c s ó n** szállíttatnak Arjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.

Czement lapok

Alap. 1890.

Beer Sámuel

SZATMÁR, központ Bercsényi-utca 40.

Raktárak: Kisfaludi-utca és Atilla-utca. Számtalan elismerő levél egyházak és hatóságoktól.

Terv és költségvetés díjtalan.

Munkáimért teljes felelőséget vállalok.

Aszfalt, cement-árugyáros, mozaik, terrassó és cementlap burkolatok; csözmöszölt beton munkák, hidak, esatornázások és nedves falak aszfalttal szárazzá tétele.

Ajánlok:

24-20-16

I. r. Beocsinyi portland-czement 100 kg. **4 K 90** fill.
I. r. Beocsinyi román-czement 100 kg. **3 K 10** fill.
Lédetzi portland-czement 100 kg. **4 K 80** fill.

Czement lapok

Alap. 1890.